

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

על החירות

פרשת בא

הענקת פרס
כלשהו לאדם
כלשהו או -להבדיל -
אירוע תורני כמו סיום הש"ס
וכדומה.

אבל אחרי יום-יומיים, שבוע או
שבועיים, חוזרים לשיגרה. הריגוש חולף לו
והחיים שבים למסלולם. פרשת השבוע
מלמדת אותנו לא להשאיר את הריגוש החד-

פעמי במישור
התיאורטי. על מנת
שיתחולל בנו השינוי
המיחול עלינו להתחיל
תהליך. תהליך יומיומי, ארוך,
לעיתים סזיפי וקשה, אבל
תהליך.

גם אנשי-מצרים וגם
בני-ישראל לא היו מפנימים
את המסר כראוי אם הוא לא
היה בא בשלבים, לאורך זמן.
כי אני הכבדתי את ליבו -

למען שיתי אותותי בקרבו ולמען תספר.

אם נסתכל על הפרשה במבט רחב נגלה שיש
מוטיב שחוזר על עצמו שוב ושוב. החל מהפסוקים
הראשונים בפרשה ועד לפסוקים האחרונים, עבור דרך
האירועים המרכזיים שמתרחשים בפרשה, הם כל הזמן
מוזכרים. הילדים. הדורות הבאים.

מטרת התהליך שעברו במצרים היתה - להעביר
הלאה. תספר באוזני בןך ובן בןך. כאשר משה עומד בפני
פרעה מלך מצרים הוא מצהיר: **בְּנֵעֲרִינִי וּבְזִקְנֵינִי נִלְדָּה
בְּכַנְיָנוּ וּבְכַנְזָתָנוּ כִּצְאָנֵנוּ וּבְכַקְרָנוּ נִלְדָּה כִּי חָג ה' לָנוּ (שם, ט).**

מה היתה המטרה במכות מצרים? מדוע אלוקים
הכביד את ליבו של פרעה? למה היה צורך בתקופה ארוכה
כל כך של התראות, מכות על מצרים, סירוב של פרעה
לציית, שוב מכות. למה כל זה? לא היתה דרך פשוטה
יותר, להוציא את העם מיד, באותות ובמופתים?

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרֹעֶה כִּי אֲנִי הַכְּפַדְתִּי
אֶת לְבוֹ וְאֶת לֵב עַבְדִּי לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלָה
בְּקִרְבוֹ: וְלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנִי
כִּנְדָּ וּכְן כִּנְדָּ אֶת אֲשֶׁר
הִתְעַלְלֹתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְתִּי
אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי
ה' (שמות, י, א-ב):

שתי סיבות.

(1) למען: שיתי אותותי
אלה בקרבו. כדי שבהם יכיר
העם את גדלי וישוב מרשעתו
(ספורנו).

(2) למען: תספר באזני

בןך ובן בןך. תעביר הלאה לדורות הבאים. תלמד את
הצאצאים שלך את מה שראיתם כאן. וידעתם כי אני ה'.

שינויים לא נעשים כתוצאה מאירוע אחד, גדול
ומשמעותי ככל שיהיה. המטרה הייתה להעביר מסר,
ומסר לא נקלט ביזבנג-וגמרנו. בני-אדם מפנימים רעיונות
רק באמצעות תהליך ארוך ומשמעותי.

זהו המסר הראשון בפרשת השבוע.

לא פעם אנו חווים אירוע משמעותי, כזה שאנו
בטוחים שרישומו לעולם לא יחלוף והדיו ימשיכו
להדהד בנו לנצח. הלוויה של אדם צעיר, טקס

פעמי מעורר השארה. קח את זה איתך ליומיום. לתפילין שאתה מניח בכל בוקר. למען תהיה תורת ה' בפייך.

כי אירוע אחד, לא עושה שינוי. רק אם נצליח לתרגם את התובנות למעשים נוכל להגיע אל היעד.

ביציאת מצרים היינו לעם. השתחררנו מעבדות לחרות. אך האמת היא שלא נשארנו בני-חורין להרבה זמן. לאורך ההיסטוריה היהודית, רוב הזמן היינו נתונים תחת שלטון זר. גלינו מארצנו, נתרחקנו מעל אדמתנו. במה באה לידי ביטוי החרות שקיבלנו ביציאה מארץ-העבדים?

בנאום היציאה משה מעניק לעם את כלי החרות. את מה שילווה אותם גם בזמנים ששחרור פיזי ידמה כחלום רחוק. זכרו, הוא אומר להם. החרות האמיתית היא 'למען תהיה תורת ה' בפייך'. 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה' (אבות, ו, ב). חיי-הרוח מלאי המשמעות, בעבורם יצאנו ממצרים, הם חרות האמת. את ליבה ונשמתה של האומה היהודית איש לא יכול לקחת.

הדרך לחרות הזאת עוברת בשני השלבים האמורים. הראשון, חינוך עצמי, תרגול והפנמה אישית. כמו בתפילין, המצווה היומיומית הזו שמזכירה לנו שוב ושוב את הרעיון הגדול. למען תהיה תורת ה' בפייך.

השלב השני הוא תחושת האחריות להעברת הלפיד הלאה, לדורות הבאים. האחריות הרבה להעביר את המורשת גורמת לכל יחיד ויחיד לעשות הכל כדי שהמסר יעבור לדורות הבאים בצורה הטובה ביותר. גם אם לעצמו אדם מסוגל -חלילה- לוותר, כשהוא יודע שגורל צאצאיו נתון בידיהם הוא מקבל את ההחלטות אחרת. מתוך שיקול דעת, כובד ראש ואחריות.

והגדת לבנך - למען תהיה תורת ה' בפייך.

מול פרעה שמנסה למסגר את החוויה הדתית לגברים בלבד 'אין דרך הטף לזכור' (רש"י), מדגיש משה כי הדור הבא הוא חלק בלתי נפרד. הנערים, הבנים והבנות. כולם חלק מעבודת ה'. יצירת העם תלויה בחיבור של הדור הבא לאמונה, לערכים ולדרך.

איך מחברים את הדור הבא? כיצד אבא אמור להעביר את המורשת הלאה, לילדיו ולנכדיו?

ברגעים האחרונים בארץ מצרים, משה מדבר אל העם. הוא מבקש מכל אחד ואחד לנצור את הרגע הזה, את יום היציאה מארץ מצרים. לזכור, ולא לשכוח.

זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מֵמִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים (שם, יג, ג).

איך? בפעולות ממשיות ובהעברת המסר הלאה.

וְהַגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר פֶּעַם זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מֵמִצְרַיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עַיִנֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְיַד חֲזָקָה הוֹצֵאתִי ה' מִמִּצְרַיִם (שם, ח-ט).

על פניו נראה כי אלו שני ציוויים נפרדים. והגדת לבנך הוא דין אחד והציווי להניח תפילין הוא דין אחר. אך ייתכן, אולי, שניתן לקרוא את הפסוקים ברצף אחד.

פעם בשנה בני-ישראל חוגגים את חג הפסח. יוצאים מהשגרה, אוכלים מצות ומרורים, מקריבים קרבן שונה, שבוע שלם שמוקדש לזכרון היציאה מארץ מצרים.

אך חג הפסח לא יכול להישאר אירוע חד-שנתי. המסר אותו צריך האב היהודי להעביר לבניו הוא: בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, והיה לך לאות!

כל יום, שים לך אות על היד. שים לך אות בין העיניים. אל תישאר עם אירוע אחד, ליל-סדר חד-

רוצים להעיר? להאיר? | אתר 'נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית' | nekudalemachshava.co.il
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com